

چهارشنبه‌سوري با طعم وحشت

در پیاده‌رو که قدم می‌زنی، مدام آدم‌ها به تو نزدیک می‌شوند و زیر گوشات می‌گویند: «دینامیت، ترقه، نارنجک و...» همین‌طور، سه چهار متری را با تو می‌آیند تا یک نفر دیگر بیاید جلو و همین جمله را تکرار کند...

جام جم آنلاین: در پیاده‌رو که قدم می‌زنی، مدام آدم‌ها به تو نزدیک می‌شوند و زیر گوشات می‌گویند: «دینامیت، ترقه، نارنجک و...» همین‌طور، سه چهار متری را با تو می‌آیند تا یک نفر دیگر بیاید جلو و همین جمله را تکرار کند...
باز هم چهارشنبه آخر سال و باز هم قصه آتش و انفجار و فاجعه، در حالی که تمام شهر پر شده از ترقه و ترقه‌فروش، در و دیوار از خطر می‌گویند و هشدار می‌دهند به این که آخر سالتان را با فاجعه گره‌نزنید و باز هم ترقه، نارنجک و دینامیت است که فروخته می‌شود و صداهای مهیب است که گاه و بی‌گاه تنمان را می‌لرزاند و جالب این‌که با وجود تمام توصیه‌ها، هشدارها، تهدیدها و... هرچه به آخرین چهارشنبه سال نزدیک‌تر می‌شویم، صدای انفجارها کرکننده‌تر می‌شود.

از وقتی بوته‌های خشک جای خود را به نارنجک‌های دست‌ساز داده‌اند، شب چهارشنبه‌سوري هم به شب دلهره تبدیل شد. اگر سال‌ها پیش، جمع شدن دوستان و فامیل دور هم، مراسم قاشق‌زنی و روشن کردن بوته‌های کوچک آتش و پریدن از روی آن، به شب‌های چهارشنبه‌سوري رونق می‌داد، اکنون دیگر سال‌هاست که خاطره آیین کهن چهارشنبه‌سوري با صداهای مهیب انفجار نارنجک‌های دست‌ساز، ترقه و دینامیت در کوچه و خیابان بتدریج به فراموشی سپرده می‌شود. برخی آداب و رسوم و آیین‌های ایرانی در گذر زمان چنان دچار تغییر و تحولات بنیادینی می‌شود که کارکرد اولیه خود را از دست می‌دهد و ماهیتهای متفاوت از معنای واقعی می‌یابد، جشن شب چهارشنبه‌سوري که یکی از آیین‌های کهن ما ایرانیان است نیز در حال حاضر مصداق بارز این ادعاست.

غم برو؛ شادی بیا

چهارشنبه‌سوري يك جشن بهاري است که پیش از رسیدن نوروز برگزار می‌شود، مردم در این روز برای دفع شر و بلا و برآورده شدن آرزوهایشان مراسمی را برگزار می‌کنند که ریشه‌اش به قرن‌ها پیش باز می‌گردد.

رسم است پیش از غروب آفتاب، هر خانواده بوته‌های خار را که از پیش فراهم کرده‌اند روی بام یا زمین حیاط خانه یا در گذرگاه کپه می‌کنند و با غروب آفتاب و نیم‌تاریک شدن آسمان زن و مرد و پیر و جوان گرد هم جمع می‌شوند و بوته‌ها را آتش می‌زنند. در این هنگام از بزرگ تا کوچک هر کدام 3 بار از روی بوته‌های افروخته می‌پرند، تا مگر ضعف و زردی ناشی از بیماری و غم و محنت را از خود بزدايند و سلامت و سرخي و شادي به هستي خود بخشند.

مردم در حال پریدن از روی آتش این ترانه را می‌خوانند: زردی من از تو، سرخی تو از من همچنين دختران آرزومند، قاشقی با کاسه‌ای مسین برمی‌دارند و شب هنگام در کوچه و گذر راه می‌افتند و در برابر 7 خانه می‌ایستند و بی‌آن‌که حرفی بزنند پی در پی قاشق را بر کاسه می‌زنند.

صاحبخانه که می‌داند قاشق‌زنان نذر و حاجتی دارند، شیرینی یا آجیل، برنج یا بنشن یا مبلغی پول در کاسه‌های آنان می‌گذارد. اگر قاشق‌زنان در قاشق‌زنی چیزی به دست نیاورند، از برآمدن آرزو و حاجت خود ناامید خواهند شد، گاه مردان بویژه جوانان، چادری بر سر می‌اندازند و برای خوشمزگی و تمسخر به قاشق‌زنی در خانه‌های دوست و آشنای خود می‌روند.

آتش‌نشانی در آماده‌باش

با نزدیک شدن به آخرین چهارشنبه سال و به منظور پیشگیری از وقوع حوادث و کاهش آسیب‌های جسمی به شهروندان در پی اجرای مراسم چهارشنبه‌سوري در شهر 1300 تیم عملیاتی متشکل از 4 هزار نیروی آتش‌نشان در 97 ایستگاه آتش‌نشانی و در سطح 374 محله پایتخت در آماده‌باش کامل خواهند بود. مدیرعامل سازمان آتش‌نشانی و خدمات ایمنی شهر تهران با اشاره به تمهیدات سازمان آتش‌نشانی برای پیشگیری و کاهش خسارت‌ها و آسیب‌های چهارشنبه آخر سال می‌گوید: براساس تجارب سال‌های گذشته تهران دارای 110 نقطه بسیار پرخطر است که در این نقاط حوادث بسیاری رخ داده است و در این زمینه قرار است تیم‌های عملیاتی متناسب با محیط و نوع خطرپذیری مناطق در محلات مستقر شوند.

رضا خوشزاد از بکارگیری 5 هزار آتش‌نشان داوطلب برای امدادرسانی محله‌ای در صورت نیاز، توزیع رایگان 10 هزار خاموش‌کننده و همچنین کتابچه‌ای شامل 125 نکته ایمنی بین حدود 3 میلیون خانوار تهران برای آمادگی در برابر خطرات و حوادث احتمالی مراسم

چهارشنبه سوري خبر داد.

بازداشت هنجارشکنان تا پایان نوروز

فرمانده ناجا نیز با اشاره به کاهش 42 درصدی سوانح در چهارشنبه آخر سال از کشف 16 تن مواد اولیه ساخت ترقه‌های دست‌ساز توسط ماموران نیروی انتظامی خبر می‌دهد.

سردار اسماعیل احمدی مقدم با بیان این‌که افرادی که در چهارشنبه آخر سال اقدام به انجام رفتارهای هنجارشکنانه کنند تا پایان نوروز در بازداشت خواهند بود، می‌گوید: براساس هماهنگی با مسوولان قضایی این افراد تا پایان نوروز بازداشت شده و هیچ اغمازی در برخورد با این افراد صورت نمی‌گیرد.

وی می‌افزاید: پلیس مخالف جشن، شادی و تخلیه هیجان نیست اما این مساله با همراهی خانواده و در منزل افراد و با وسایل مجاز و کم‌خطر باشد.

نکته: اکنون دیگر سال‌هاست که خاطره آیین کهن چهارشنبه سوری با صداهای مهیب انفجار نارنجک‌های دست‌ساز، ترقه و دینامیت در کوچه و خیابان بندریج به فراموشی سپرده می‌شود
احمدی مقدم با بیان این‌که پلیس با هرگونه اجتماع، کارناوال و پایکوبی مقابله می‌کند و اجازه انجام این کار را به مردم نمی‌دهد، تصریح می‌کند: در گذشته برخی شهرداری‌ها ابتکاراتی برای تعیین یک محل مشخص برای انجام آتش‌بازی داشتند اما این موضوع به بستری برای بی‌نظمی و آسیب مبدل شده بود.

فرمانده ناجا با بیان این‌که برخی از فرزندان به دور از چشم والدین خود به امر ساخت ترقه می‌پردازند به خانواده‌ها هشدار داد در این ایام بیشتر مراقب کودکان خود باشند.

هشدارها را جدی بگیرید

هشدارها تکراری است، اما باید باز هم تکرار شود، مثل هر سال. پس باز هم برای کاهش خطر وقوع حوادث چهارشنبه سوری به نمونه‌هایی از این توصیه‌ها اشاره می‌کنیم.

والدین در تهیه وسایل آتش‌بازی بی‌خطر فرزندان‌شان را همراهی کنند زیرا کودکان به هیچ وجه شخصا نباید از مواد آتش‌بازی و محترقه استفاده کنند.

از نگهداری مواد محترقه، تهیه و ساخت وسایل آتش‌بازی به خصوص در منزل، زیرزمین، محل کار و... جدا جلوگیری کنید.

از حمل مواد محترقه و آتش‌گیر و انفجاری حتی به مقدار بسیار کم، در جیب لباس و کیف جدا خودداری کنید.

در صورت نگهداری مواد آتش‌بازی، حتی کم‌خطر حتما آن را در جای خشک و خنک نگهداری کنید.

همیشه در مواقع آتش‌بازی جهت اطفای حریق، آب، کپسول اطفای حریق و حتی‌الامکان جعبه کمک‌های اولیه در دسترس باشد.

مواد آتش‌بازی (منفجره و محترقه) را به طرف افراد دیگر پرت نکنید.

هیچگاه مواد آتش‌بازی (منفجره و محترقه) را در ظروف شیشه‌ای یا فلزی قرار ندهید، زیرا در صورت انفجار ذرات شیشه یا فلز، به اطراف پرتاب شده و سبب صدمات و خطرات جانی خواهد شد.

هیچگاه از الکل برای آتش‌گیری مواد استفاده نکنید.

از آتش زدن لاستیک، هیزم، کارتن خالی و امثال آن چه در واحدهای مسکونی و چه در معابر، کوچه و خیابان خودداری کنید.

از قرار دادن ظروف تحت فشار از جمله کپسول، اسپری، حشره‌کش‌ها و... بر روی آتش خودداری شود.

مراقب رفتارهای خطرناک و ناهنجار بوده و در صورت لزوم مراتب را به واحدهای گشتی نیروی انتظامی یا پلیس ۱۱۰ اطلاع دهید.

از روشن کردن آتش در معابر باریک و در نزدیکی پست‌های برق یا ایستگاه‌های تقلیل فشار گاز و پارکینگ‌های عمومی پرهیز کنید.

کمک‌های اولیه

پزشکان می‌گویند اگر پس از شنیدن صدای بلند ناهنجار دچار تپش قلب یا وزوزگوش یا کاهش شنوایی و علائمی شبیه این شدید، تنها کاری که باید بکنید این است که در یک فضای آرام استراحت کنید. در صورتی که علائم بیش از ۲۴ ساعت ادامه یافت به پزشک مراجعه کنید. زنان باردار بهتر است در این شب به جز موارد ضروری از منزل خارج نشوند چون شوک ناشی از انفجارهای مواد محترقه باعث سقط جنین می‌شود. همچنین پزشکان توصیه می‌کنند از جمله راه‌هایی به حداقل رساندن جراحات می‌توان به دور کردن بیمار از منبع ایجاد ضایعه، متوقف ساختن روند سوختگی (با لحاف، پتو یا کت، با آب، غلتاندن روی زمین) درآوردن تمامی لباس‌ها و محل‌های چسبیده را قیچی کردن، درآوردن تمامی زیورآلات و سرد کردن سریع با آب تمیز طی ۱۰ تا ۱۵ دقیقه اول اشاره کرد.

هدف از درمان سوختگی به حداقل رساندن ریسک عفونت، التیام بخشیدن هر چه سریع‌تر زخم، حفظ کردن حرکات فیزیکی اعضا، به حداقل رساندن ناهنجاری‌ها از نظر زیبایی و بازگرداندن هرچه سریع‌تر ناتوانی فیزیکی و روحی و اجتماعی بیمار است. پخش تصاویری وحشتناک از آسیب‌دیدگان شب‌های چهارشنبه‌سوری حادثه‌آفرین به همراه صدها و هزاران بار توصیه و هشدار برای بسیاری از نوجوانان و جوانان تبدیل به داستانی تکراری شده که شاید کمتر کسی حوصله شنیدن آن را داشته باشد اما آمار بالای سوانح و حوادث سوختگی‌های عمیق منجر به قطع عضو و حتی مرگ بیانگر این واقعیت است که باید همچنان هشدار داد و توصیه کرد تا شاید گوش‌هایی که زنگ خطر را حس می‌کنند، از خواب غفلتی که حاصلی جز یک عمر پشیمانی ندارد، بیدار شوند. واقعیت این است که ما کوچه چهارشنبه‌سوری را اشتباه رفتیم و آن را به شب بحران تبدیل کردیم، بی‌گمان فلسفه این جشن و رای آن چیزی است که هم اکنون اتفاق می‌افتد اما شاید آنچه در این میان بتواند به بهبود تدریجی وضعیت موجود کمک کند نقش خانواده‌ها، سازمان‌های متولی و رسانه‌های جمعی در ارائه آموزش‌های لازم برای ارتقای فرهنگ و فلسفه برپایی جشن چهارشنبه‌سوری است که ریشه در سنت‌های غنی و کهن ما ایرانیان دارد.

پوران محمدی / گروه جامعه